

Historia kultury i cywilizacji

Karta opisu przedmiotu

Informacje podstawowe

Kierunek studiów Kulturoznawstwo	Cykl dydaktyczny 2025/2026	
Specjalność -	Kod przedmiotu HKLTS.II.04489.25	
Jednostka organizacyjna Wydział Humanistyczny	Języki wykładowe polski	
Poziom kształcenia Studia licencjackie I stopnia	Obligatoryjność Obowiązkowy	
Forma studiów Stacjonarne	Blok zajęciowy Przedmioty kierunkowe	
Profil studiów Ogólnoakademicki	Przedmiot powiązany z badaniami naukowymi Tak	
Koordynator przedmiotu	Jacek Dębicki	
Prowadzący zajęcia	Jacek Dębicki, Magdalena Parus-Jankowska	
Okres Semestr 1	Forma zaliczenia Egzamin	Liczba punktów ECTS 5
	Forma prowadzenia i godziny zajęć Wykład: 30 Ćwiczenia audytoryjne: 30	

Cele kształcenia dla przedmiotu

C1	Celem kształcenia jest opanowanie przez studentów procesów powstawania, rozwoju i upadku cywilizacji, a także zrozumienie relacji zachodzących między cywilizacją a kulturą.
----	--

Efekty uczenia się dla przedmiotu

Kod	Efekty w zakresie	Kierunkowe efekty uczenia się	Metody weryfikacji
Wiedzy - Student zna i rozumie:			
W1	Zna ogólnie specyfikę dziejów kultury i procesów kulturotwórczych.	KLT1A_W11, KLT1A_W13	Egzamin, Prezentacja
W2	Zna wybrane historyczne koncepcje interpretujące dzieje relacji między cywilizacją a kulturą.	KLT1A_W06	Egzamin, Prezentacja
W3	Zna najważniejsze cywilizacje, historyczne i współczesne.	KLT1A_W01, KLT1A_W16	Egzamin
Umiejętności - Student potrafi:			
U1	Potrafi uzasadnić przydatność lub brak przydatności najważniejszych historycznych koncepcji interpretujących relacje między cywilizacją a kulturą.	KLT1A_U05	Egzamin
U2	Potrafi zastosować podstawowe pojęcia analizy historyczno-kulturowej do rozważań nad cywilizacjami i formacjami kulturowymi.	KLT1A_U03, KLT1A_U05	Egzamin, Prezentacja
U3	Potrafi wyjaśnić specyfikę głównych cywilizacji historycznych i współczesnych, wykazać ich osiągnięcia, przyczyny upadku lub perspektywy rozwojowe współczesnych	KLT1A_U03	Egzamin
U4	Potrafi uzasadnić znaczenie badań multidyscyplinarnych dla wyjaśniania procesów ogólnocywilizacyjnych i ogólnokulturowych.	KLT1A_U02, KLT1A_U07	Egzamin, Prezentacja
U5	Potrafi prowadzić rozważania nad specyfiką dziejów kultury i procesów kulturotwórczych.	KLT1A_U04, KLT1A_U05, KLT1A_U21	Aktywność na zajęciach, Egzamin, Prezentacja
Kompetencje społecznych - Student jest gotów do:			
K1	Ma świadomość znaczenia humanistyki dla rozumienia współczesnych procesów społecznych, politycznych, gospodarczych i kulturowych.	KLT1A_K09	Aktywność na zajęciach
K2	W sposób pogłębiony interpretuje nowe idee i potrafi nad nimi prowadzić wieloaspektową dyskusję.	KLT1A_K03	Aktywność na zajęciach

Treści programowe zapewniające uzyskanie efektów uczenia się dla modułu zajęć

Celem kursu jest zapoznanie studentów z podstawowymi typami definicji cywilizacji i kultury oraz procesami wpływającymi na powstanie, rozwój i upadek cywilizacji. Ważną częścią wykładów będzie omówienie głównych cywilizacji historycznych.

Nakład pracy studenta

Rodzaje zajęć studenta	Średnia liczba godzin* przeznaczonych na zrealizowane aktywności
Wykład	30
Ćwiczenia audytoryjne	30
Przygotowanie do zajęć	28
Samodzielne studiowanie tematyki zajęć	33

Egzamin lub kolokwium zaliczeniowe	2
Dodatkowe godziny kontaktowe	5
Łączny nakład pracy studenta	Liczba godzin 128
Liczba godzin kontaktowych	Liczba godzin 60

* godzina (lekcyjna) oznacza 45 minut

Treści programowe

Lp.	Treści programowe	Efekty uczenia się dla przedmiotu	Formy prowadzenia zajęć
1.	<p>Ćwiczenia: Kulturę rozpatrywać będziemy jako zespół procesów długiego trwania. Zajęcia audytoryjne koncentrować się będą na historii kultury i cywilizacji europejskiej. Podejmowana tematyka zajęć:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Wprowadzenie do tematyki zajęć. Kultura jako zjawisko długiego trwania. 2. Czym jest Europa? Próba zdefiniowania kultury europejskiej. 3. Dziedzictwo antycznej Grecji. 4. Dziedzictwo starożytnego Rzymu. 5. Średniowieczna Europa i człowiek Średniowiecza. 6. Narodziny wiary w człowieka czyli epoka renesansu w Europie. 7. Barok w Europie i w Polsce. 8. Oświeceniowa wizja świata i człowieka. 9. Na przekór Oświeceniowi czyli Romantyzm w Europie. 10. Przełom XIX i XX wieku – narodziny kultury masowej w Europie. 11. Polska kultura okresu dwudziestolecia międzywojennego. 12. XX wiek jako wiek totalitaryzmów – pamięć o II wojnie światowej i ofiarach komunizmu. 13. Okres powojenny w Europie – od Zimnej Wojny do lat 80. XX wieku. 14. Upadek komunizmu w Europie. 15. Zakończenie. Przyszłość Europy i kultury europejskiej. 	W1, W2, W3, U2, U3, U4, U5, K1, K2	Ćwiczenia audytoryjne

Lp.	Treści programowe	Efekty uczenia się dla przedmiotu	Formy prowadzenia zajęć
2.	<p>Celem wykładu z "Historii kultury i cywilizacji" jest zapoznanie studentów z podstawowymi typami definicji cywilizacji i kultury, z procesami wpływającymi na powstanie, rozwój i upadek cywilizacji. Ważną częścią wykładów będzie omówienie głównych cywilizacji historycznych i istniejących współcześnie oraz ukazanie relacji między kulturą i cywilizacją. Tematyka wykładów przedstawia się następująco:</p> <p>1. Podstawowe typy definicji cywilizacji i kultury:</p> <p>a. definicje opisowo-wyliczające;</p> <p>b. definicje historyczne;</p> <p>c. definicje normatywne;</p> <p>d. definicje psychologiczne;</p> <p>e. definicje strukturalistyczne;</p> <p>f. definicje genetyczne.</p> <p>2. Wybrane interpretacje dotyczące powstania i rozwoju cywilizacji:</p> <p>a. początki cywilizacji w ujęciu dyfuzjonistów;</p> <p>b. unilinearny rozwój cywilizacji;</p> <p>c. multilinearny rozwój cywilizacji;</p> <p>d. interpretacje multiwariacyjne.</p> <p>3. Pojęcie cywilizacji i kultury w polskiej myśli społecznej.</p> <p>4. Wielkie cywilizacje i kultury świata:</p> <p>a. wybrane cywilizacje historyczne:</p> <ul style="list-style-type: none"> - cywilizacja Egiptu; - cywilizacje Mezopotamii; - cywilizacja rzymska; - cywilizacja grecka; - cywilizacje Ameryki Środkowej i Południowej. <p>b. wybrane cywilizacje współczesne:</p> <ul style="list-style-type: none"> - cywilizacja chińska; - cywilizacja indyjska; - cywilizacje świata muzułmańskiego; - cywilizacja zachodnioeuropejska; - cywilizacja amerykańska. <p>5. Współczesne cywilizacje: perspektywy rozwoju, współpracy oraz pojawiające się zagrożenie.</p>	W1, W3, U1, U2, U3, U4, U5, K1, K2	Wykład

Informacje rozszerzone

Metody i techniki kształcenia :

Mini wykład, Dyskusja, Kształcenie zdalne, Studium przypadku (ang. case study)

Rodzaj zajęć	Metody zaliczenia	Warunki zaliczenia przedmiotu
Wykład	Aktywność na zajęciach, Egzamin	
Ćwiczenia audytoryjne	Aktywność na zajęciach, Prezentacja	Warunkiem zaliczenia jest aktywne uczestnictwo w zajęciach oraz przygotowanie i zaprezentowanie prezentacji.

Warunki i sposób zaliczenia poszczególnych form zajęć, w tym zasady zaliczeń poprawkowych, a także warunki dopuszczenia do egzaminu

Ćwiczenia: W uzgodnieniu z Prowadzącą zajęcia.

Sposób obliczania oceny końcowej

Ćwiczenia: Na ocenę końcową składa się: aktywność studenta podczas zajęć 30% oraz ocena z prezentacji projektu 70%.
Tematyka projektów/prezentacji zostanie przedstawiona przez Prowadzącą na pierwszych zajęciach.
Na ocenę końcową składają się następujące czynniki: uzyskana ocena z zaliczenia 20% oraz ocena z egzaminu 80%.

Sposób i tryb wyrównywania zaległości powstałych wskutek nieobecności studenta na zajęciach

Ćwiczenia: W uzgodnieniu z Prowadzącą zajęcia.

Wymagania wstępne i dodatkowe

Student powinien posiadać wiedzę historyczną na poziomie rozszerzonej matury z historii oraz ogólną wiedzę z zakresu historii kultury, w tym zwłaszcza historii sztuki.

Zasady udziału w poszczególnych zajęciach, ze wskazaniem, czy obecność studenta na zajęciach jest obowiązkowa

Wykład: Studenci uczestniczą w zajęciach poznając kolejne treści nauczania zgodnie z sylabusem przedmiotu. Studenci winni na bieżąco zadawać pytania i wyjaśniać wątpliwości. Rejestracja audiowizualna wykładu wymaga zgody prowadzącego.

Obecność na ćwiczeniach jest obowiązkowa. Dopuszczalne są dwie nieobecności.

Literatura

Obowiązkowa

1. - F. Braudel, Gramatyka cywilizacji, Warszawa 2006;
2. - F. Fernández-Armesto, Cywilizacje, Warszawa 2007;
3. - Ch. Barker, Studia kulturowe. Teoria i praktyka, Kraków 2005;
4. - J. Kowalski, A.i.M. Loba, J. Prokop, Dzieje kultury francuskiej, Warszawa 2007;
5. - Cz. Karolak, W. Kunicki, H. Orłowski, Dzieje kultury niemieckiej, Warszawa 2006;
6. - W. Lipoński, Dzieje kultury brytyjskiej, Warszawa 2006;
7. - M. Gołębiowski, Dzieje kultury Stanów Zjednoczonych, Warszawa 2006;
8. - M. Künstler, Dzieje kultury chińskiej, Warszawa 2007;
9. - M. Dziekan, Dzieje kultury arabskiej, Warszawa 2008;
10. - M. Gawrycki, Dzieje kultury latynoamerykańskiej, Warszawa 2009;
11. - G. Rachet, Słownik cywilizacji egipskiej, Katowice 1994;
12. - J.C.Fredouille, Słownik cywilizacji rzymskiej, Katowice 1996;
13. - G. Rachet, Słownik cywilizacji greckiej, Katowice 1998.
14. do ćwiczeń, fragmenty:
15. - F. Braudel, Gramatyka cywilizacji, Warszawa 2006
16. - H. Kaelble, Społeczna historia Europy. Od 1945 do współczesności, Warszawa 2010
17. - W. Reinhard, Życie po europejsku. Od czasów najdawniejszych do współczesności, Warszawa 2009
18. - J. Wolski, Historia powszechna. Starożytność, Warszawa 1994
19. - J. Le Goff, Kultura średniowiecznej Europy, tłum. Hanna Szumańska-Grossowa, Gdańsk-Warszawa 2002
20. - B. Zientara, Historia powszechna średniowiecza, Warszawa 1992.
21. - J. Delumeau, Cywilizacja Odrodzenia, Przeł. E. Bąkowska. Warszawa 1993
22. - Z. Wójcik, Historia powszechna XVI-XVII wieku, Warszawa 2008
23. - E. Rostworowski, Historia powszechna, wiek XVIII, Warszawa 2004
24. - A. Chwalba, Historia powszechna. Wiek XIX, Warszawa 2009
25. - T. Kizwalter, Historia powszechna, wiek XIX, Warszawa 2007
26. Zalecana literatura do zajęć audytoryjnych:
27. P. Kuncewicz, Legenda Europy, Muza, Warszawa 2005.
28. N. Davis, Europa. Rozprawa historyka z historią, Znak, Kraków 2003.
29. M. Malia, Lokomotywy historii: zwroty w dziejach i kształtowanie nowoczesnego świata, PWN, Warszawa 2008.
30. J. Stevenson, Historia Europy, Annapurna, Warszawa 2006.
31. W. Laqueur, Historia Europy 1945-1992, Puls, Londyn 1993.
32. J. Carpentier, F. Lebrun, Historia Europy, Volumen, Warszawa 1994.
33. E. Hobsbawm, Wiek skrajności: spojrzenie na krótkie dwudzieste stulecie, Politeja, Warszawa 1999.
34. F. Braudel, Historia i trwanie, Czytelnik, Warszawa 1971.

Badania i publikacje

Publikacje

1. Jacek DĘBICKI
2. Antropologia filozoficzna Gilberta de la Porrée a powstanie scholastycznej rzeźby wczesnogotyckiej W: Przegląd Filozoficzny. Nowa Seria 2013 R. 22 nr 1, s. 103-125.
3. Antropologia teologiczna Anzelm z Canterbury a sakralna rzeźba romańska o cechach antropomorficznych W: Duchowość: człowiek i wartości pod red. Ignacego Stanisława Fiuta. — Kraków: 2012. — (Prace Katedry Kulturoznawstwa i Filozofii Wydziału Humanistycznego Akademii Górniczo-Hutniczej ; t. 14) ; (Idee i Myśliciele), S. 75-95.
4. Idealizm i naturalizm w późnośredniowiecznym Krakowie: studium kulturoznawczo-filozoficzne o ideach odcisniętych w materii W: Komunikowanie - poznanie - kultura / pod red. Ignacego Stanisława Fiuta. — Kraków: Wydawnictwa AGH, 2011. — (Prace Katedry Kulturoznawstwa i Filozofii Wydziału Humanistycznego Akademii Górniczo-Hutniczej ; t. 13) ; (Idee i Myśliciele), S. 127-154.
5. Myśl naturalistyczna w kulturze piętnastowiecznego Krakowa: studium kulturoznawczo-filozoficzne W: Komunikowanie - poznanie - kultura / pod red. Ignacego Stanisława Fiuta. — Kraków: Wydawnictwa AGH, 2011. — (Prace Katedry Kulturoznawstwa i Filozofii Wydziału Humanistycznego Akademii Górniczo-Hutniczej ; t. 13) ; (Idee i Myśliciele), S. 99-125.
6. Kognitywne funkcje sztuki: Gilbert de la Porrée, Jan Wielki, Wit Stwosz i Leonardo da Vinci Kraków : Aureus, cop. 2014.

(Idee i Myśliciele).

7. Wszystkie publikacje naukowe znajdują się pod adresem: <http://bpp.agh.edu.pl/autor/debicki-jacek-06944>
8. Magdalena Parus-Jankowska
9. Magdalena Parus, Oral history i badania nad historią muzyki popularnej, „Kultura Współczesna”, nr 3/2017, s. 58-67.
10. Magdalena Parus, Marcin Wądołowski (red.), Oblicza pamięci. Tom II. Historia-pamięć-tożsamość, Wydawnictwa AGH, Kraków 2015
11. Magdalena Parus, Przydatność oral history do badań nad kulturą i społeczeństwem okresu PRL, w: Idee i myśliciele. Biografie, opowieści, autorytety, red. Katarzyna Skowronek, Wydawnictwo Aureus, Kraków 2015, s. 29-38
12. Magdalena Parus, Rafał Sowiński (red.), Oblicza pamięci. Tom I. Echa wojen, Wydawnictwa AGH, Kraków 2014

Kierunkowe efekty uczenia się

Kod	Treść
KLT1A_K03	Na podstawie analizy nowych problemów samodzielnie formułuje propozycje ich rozwiązania i sięga po opinie ekspertów w przypadku trudności z samodzielnym rozwiązaniem problemu.
KLT1A_K09	Ma świadomość znaczenia humanistyki dla rozumienia współczesnych procesów społecznych, politycznych, gospodarczych i kulturowych.
KLT1A_U02	Samodzielnie zdobywa wiedzę i rozwija umiejętności badawcze, kierując się wskazówkami opiekuna naukowego oraz samodzielnie planuje i realizuje własne uczenie się przez całe życie i zachęca innych do zdobywania wiedzy i rozwijania umiejętności badawczych.
KLT1A_U03	Czyta i interpretuje tekst filozoficzny, socjologiczny, antropologiczny oraz źródła historyczne.
KLT1A_U04	Rozpoznaje, interpretuje i przeprowadza krytyczną analizę dzieła literackiego, filmowego, plastycznego, muzycznego i teatralnego z zastosowaniem odpowiednich metod, w celu określenia znaczeń tych dzieł, ich oddziaływania społecznego oraz miejsca w procesie historyczno-kulturowym.
KLT1A_U05	Poprawnie stosuje poznaną podstawową terminologię kulturoznawczą.
KLT1A_U07	Posługuje się strategiami argumentacyjnymi podczas uczestnictwa w debacie.
KLT1A_U21	Interpretuje zjawiska charakterystyczne dla świata wielokulturowego w kontekście przemian społeczeństw nowoczesnych i ponowoczesnych.
KLT1A_W01	Posiada podstawową wiedzę o obszarach będących przedmiotem badań kulturoznawczych.
KLT1A_W06	Zna i rozumie podstawowe metody analizy i interpretacji zjawisk kulturowych.
KLT1A_W11	Zna podstawowe relacje zachodzące między głównymi prądami umysłowymi epoki a przemianami dokonującymi się w obszarze kultury i życia społecznego, z uwzględnieniem roli i znaczenia mediów.
KLT1A_W13	Ma elementarną wiedzę o wzajemnych związkach pomiędzy strukturami i instytucjami społecznymi, z uwzględnieniem ich międzykulturowego wymiaru.
KLT1A_W16	Zna historyczne i współczesne mechanizmy przemian społecznych oraz typy relacji pomiędzy jednostką a społeczeństwem.